

njakov; za 120 brent pa 8 polnjakov. Vendar se ti vselej za gotovo ne napolnijo, iz zgoraj povedanih vzrokov; pa to nič ne škodje, ker se sodi tako o prvem pretakanji potrebujejo, katero se drugi dan po dnevi ali po noči zvršuje. Nikdar pa se ne sme grozdje v brenti tlačiti, ker se lahko razlije, pa tudi izhlapi.

Kako se grozdje po drugih krajih tlači?

V Zagrebu na Hrvatskem sem vidil v veliki kadi grozdje, katero sta dva moža z nogami tlačila, kakor se v začetku tudi pri nas godi; mošt pa so koj v škafih v velik sod nosili. Na moštu ni bilo samo neštevilnih grozdnih pešek in mehulj videti, temuč so tudi cele jagode na njem plavale, in vse skupaj se je v sod nosilo! Po takem mora vsekako veliko in debele nesnage v sod priti, katera nikakor vinske vrednosti ne pomnožuje. Taka navada je bila leta 1840. Ali še sedaj tako grozdje tlačijo, ne vem; kmetijski posestniki vinogradov še menda zdaj tako delajo, ker sem uno tlačenje grozdja v kadi pri nekem mestjanu gledal.

Na isti način, mislim, tudi po Primorju Slovenci grozdje tlačijo, če je res, kar se v časnikih čita.

Tudi pri Nemcih še je več ali manj navada, grozdje v kadi tlačiti. Le Francozi so si že omislili vinske stroje ali mašine, s katerimi grozdje hitro in močno stlačijo.

Pri nas na slovenskem Štajarju so sploh navadne velikanske hrastove tlačilnice, ktere popisati tu ni namen; popis se najde v „Umnem vinorejcu“ str. 67 in 68. Z našimi tlačilnicami se 30 do 60 veder, ali 3 do 6 štrtinjakov mošta v 12 do 14 urah stlači, to je: od poldne do dveh v noči, ako so prešarji urni, trezni in skrbni. Tako tlačenje grozdja daje veliko čistejši sicer gosti mošt, v katerem ni ne pešek niti mehulj, tim manj pa jagod; le grozdni drobeci in vinske tvarine so v moštu.

Kam teče mošt iz tlačilnice?

Prosti posestniki vinogradov imajo kad pod tlačilnico postavljeno, in iz nje nosijo mošt v sode. Inače pa priličneje teče mošt skozi kositarjevo na krnici ali tlačilnici nad luknjo vtrjeno sito po daljši kositarjevi cevi v kad, ki je v pivnici postavljena, in tako mošt dobro zavarovan, do ktere ga le lastnik zamore. Ako je kad dosti velika, se od tretjega tlačenja ali koša ves mošt do šestega koša vkup nateka, ker se tolikokrat koš nareja; in če pa se že poprej v vsak sod enako število škafov iz kadi znosi.

Je li ves mošt, ki s tlačilnice v kad priteče, enak?

Nikakor ne, kar se že s prostimi očmi spozna. Prvi mošt v kad nateče od zgol stlačenih jagod, in je torej najboljši, ker je le to pravi sok grozdnih jagod. Ker pa se prvi koš zavoljo spolnosti ne da vselej dosledno narediti, in se tudi

tehtilo ali vaga ne obesi, ni mošt drugega koša veliko manjše vrednosti od prvega. Pri drugem se že tehtilo obesi za eno uro; prvi se pa le kake pol ure odcedi, potem se koj razdere in drugi dela. Tretji koš bi imel biti naj popolnejši in najkrepkejši, ktere ga tudi „zabelo“ imenujejo, ker se v tem ne le jagodno meso ali meča in mehulje stlačijo, temuč že tudi kako malenkost soka pecljeve in recljeve grozdino dodá; bolj čisto in v šje rudečkaste barve pa je vsekako mošt od tretjega koša. Vsi ostali trojni koši, ki se še potem narejajo, dadó vedno slabiji in britkeji mošt, ki je le s prvima pomešan prav dober, in menda tudi vinu koristen. Od tretjega koša začeni se pri vsakem sledečem tehtilo obesi, katero 1½ do 2 uri visi, ko je koš zgotovljen. (Dalje.)

Dopisi.

Iz Gradca. 9. mare. (Nekaj veselega za Slovence.) Nekaj veselega za Slovence — iz Gradca! boste čudeč se rekli, ko Vam ta dopis pred oči pride. Pa vendar je veselo, kar Vam poročam. V Gradcu živi blizu 30.000 Slovanov, večidel Slovencev. To je rodilo pri č. slovenskih tukajšnih duhovnikih misel, tem zapuščenim dušam oskrbeti slovensko božjo službo. Kakor čujemo, se bo po veliki noči pričela. — Tej srečni misli domoljubnih graških duhovnikov želimo prav obilnega sadu, brez ktere ga gotovo ne bo, ker je to res že zdavno sila potrebno bilo. Tudi v Lankovcu pri Voitsbergu, kder je mnogo slovenskih delalcev, oznanjujejo oo. Frančiškani vsako nedeljo Božjo besedo slovenski.

Sploh ni Gradec čisto nemško mesto, kakor se mnogim Gradčanom poljubi trditi. Nasprotno spričuje omenjeno število tukajšnih Slovanov, kakor tudi to, da vidiš na tablah in v listinah toliko čisto slovenskih imen! Prav je imel naš vrli poslanec, g. Herman, ko je enkrat v dež. zboru (seveda v veliko jezo zagrizenim nemčurjem) rekel: „Gradec so pozidali in krstili Slovenci, in od nekdanj so se Nemci po slovenske krvi omladovali in — pomnoževali!“

Ljubljana 5. marcija. Pri nas se kaj lepe reči godijo, da enakih še iz velikih mest ne bemo. V sodnijski denarnici, kjer je sirotinski in drugi denar uložen, je denarničar Payer nad 80 tišuč! pograbil. Imel je vse ključke svojega kontrolorja ponarejene in je kradel že od leta 1860. Pač so desetkrat v tem času denarnico pregledali, pa le povrh; danas ta oddelek, jutri drugega, in Payer je iz predelka v predelek prenašal, da je bil le znesek poln, na ime in številke zaveznic gg. pregledovalci niso gledali, vsaj tudi nimajo časa; kdo bi mesto njih vpil, delal in govoril v ustavnem društvu?

Zadnje dni februarja se je druga zgodila. Mestni denarničar Gajdič se je na pokopališču u-

strelil. Preiskali so denarnico in našli listek, v katerem piše Gajdič, da manjka pri realnem zakladu 5800 gld. — Zdaj pa naj kdo reče, da zamore država tudi brez vere obstati! Samo v enem mestu storita le dva človeka, kterima ni za 7. in morebiti tudi za druge Božje zapovedi mar bilo, toliko nesreče!

Pustno nedeljo so bile pri nas za novega škofa javne molitve, ktere so dosedanji preč. škof razpisali, da bi volitev naslednika bila prav srečna.

Društvo „Slovenija“ je po daljem razgovoru 5. marcija sklenilo, da se narodnjaki udeležijo volitev v mestni odbor. V 3. razredu je bila vselej zmaga naša in letos utegne biti tudi v prvem. Bomo vsaj vedili, kaj da delajo v tej kameri obskuri. Do zdaj smo le drobtinice pobirali v „Laibaherici.“ Volitve bodo 17., 18. in 20. marc.; 3. razred je prvi na vrsti.

Od sv. Lenarta, v Sl. g. (Kako pri nas ljudje visoko letajo.) Tukajšni mogotci v okr. zastopu utegnejo še z Bogom pravdo začeti, ako jih skoro ktera višja oblast zabrzdala ne bo. Lani so po svoji osornosti in brezozirnosti nekterim tukajšnjih posestnikov kazensko preiskavo nakopali, češ, da so se javne posilnosti krivi storili. Ker še pa omenjeni zatoženci niso v „luknji“, napravijo gospodje okr. zastopa kozji skok ter zatožijo okr. sodnijo v Celji pri — deželnem odboru! češ, da naj ta pripomore, ka bi stvar drugej sodnji se izročila. Upamo, da jih bo dež. odbor podučil, kam da njih pritožba gre.

Isti vladarski udje okr. zastopa so nedavno sklep iztiščali, da se na korist tukajšni hranilnični založbi napravi zajem, segajoč do 10 % o. krajne priklade in vrh tega še 30.000 gld. na posodo vzame. In ob enem še zahteva okr. zastop celó na svojo rokó pri dež. odboru posojila za 6000 gld.!

Vprašamo, je li prav, da se okraj z novo priklado obloži na korist šentlenarške hranilnici? Ako se hranilnica po denarnih vlogah sama vzdrževati ne more, se naj likvidira in hranilnica zapré, okraj je pa zalagati ne more. Da hranilnica res posebnega zaupanja nema, spričuje to, da jej tukajšna okr. sodnija sirotinskih denarjev noče izročiti. Gospodje, ki so tukaj le predolgo že zvo-nec nosili povsod, nemajo nikjer več zaupanja. Menda jih bo tudi dež. odbor gledé njih denarne špekulacije na pravno pot zavrnil.

Iz Vozenice, 4. sušca. Živa resnica je, da se trda godi duhovnikom na kmetih, pa tudi v mestu jim rožce ne cvetó več. Vsaka reč dendenes tako kviško bije, dohodki pa se od dne do dne krčijo, prostovoljna darila za duhovna opravila zginjajo, bernja se ima za morebiti prav nizko ceno rešiti; zraven tega pa se marsiktere nenavadne priklade ali pristojbine nalagajo duhovnikom in kakor se nam zdi, bo treba zanaprej duhovnikom, vsaj župnikom, še odrajtovati dačo za stanovanje v farovžu.

— Nekatere župnije so vsled pridržane kongrue tako slabe, da ne mogó višje dobiti stalnega dušnega pastirja. Pri Sv. Antonu na Pohorji že več let ni župnika, ker se je kongrua vzela; farmani so prosili nedavno namestnijo, naj se spet toliko plače dovoli, da zamorejo dobiti stalnega župnika; pa dozdej še ni njih prošnja uslišana, ampak vprašala je namestnija vozeniškega nadžupnika kot patrona St. Antonske župnije, če zamore on kaj dostaviti? Smešno dovolj; revež sam potrebuje pomoči. V Soboti, naj bolj oddaljeni in zakotni župniji lav. škofije, se je novo nameščenemu župniku koj vsa kongrua vzela, in revež naj živi samo ob besedi Božji. V Vozenici dobiva prvi kaplan le od nadžupnika plačo, se ve da pičlo; za plačo drugega pa, kterega stari in slepi siromak nadžupnik sila potrebuje, že višje polleta prošnjo pošilja od Poncija do Pilata, pa vse zastonj.

To je britko, in čuditi se ne bo, ako začne kmalu pomanjkovati duhovnikov. Kteri mladenič bi si v tako britkih okolščinah izvolil duhovni stan? Tudi duhoven je človek in ima duševnih in telesnih potreb. Želimo si za vinograd Gospodov mnogo vnetih, učenih in zvestih, pa tudi ravno tako zadovoljnih in veselih delalcev. Tacihi bo pa čedalje menj, ker ni upati, da se bo letna plača duhovnikom tako hitro vredila in zvišala. Treba bo vzajemne pomoči, da si duhovni sami med seboj pomagajo, kolikor le zamorejo. Društvo v pomoč ubogim duhovnom se ravnokar v naši škofiji snuje; drznem se o tem svoje misli naravnoč razodeti. (Dalje prihodnjič.)

Od Pesnice, 10. sušca. (Povodenj.) Naš prihodnji deželni zbor namerava med drugim tudi popravó Pesnice na dnevni red spraviti. Od škode bi ne bilo, da bi bili dotični gospodje to vprašanje 1. t. m. v naši dolini študirali, ko je bila povodenj, da že dolgo takošne ne pomnimo. V tem času je sicer povodenj velika dobrota, ker poblati in pognoji travnike, vendar bi imelo za take priložnosti naše okrajno zastopništvo mariborsko in š. lenarško za varnost cest skrbeti. — Pri Hrastovcu in pri sv. Marjeti stopi voda vsakokrat tako visoko črez cesto, da se veselej kaka nesreča zgodi. Pri sv. Marjeti, kjer je cesta na dotičnem mestu nad pol sežnja vzdignjena in voda črez njo po dva čevlja globoko v močni bistrini teče, jo podmoli in razjé, so se ob zadnji povodnji trije vozovi zvrnili, eden z blagom, ki je veliko kode trpel. Neko staro ženo so komej z vode potegnili, in dasiravno tu ni smrti najšla, jo vendar lahko doma najde, ker se je vsa prestrašila in prehladila. Prijazno toraj opomnimo tukaj š. lenarško okrajno zastopništvo, da pri Hrastovcu kraj ceste na dotičnem mestu varna znamenja postavi, mariborsko pa, da pri sv. Marjeti, kjer voda globoko z ceste pada, kraj ceste na obeh straneh varno ograjo potegne in most povekša, kajti tačasna mostiča sta pri množini vod ravno toliko kakor dve pipici.

Od Radgone. 7. marcija. (Železnice. Kordon proti Ogerskem u. Peticije.) Vse kar tukaj zemljo tlači, mestjan in kmet, gospodar in hlapec govori že dobrega pol leta dan na dan o železnici. Vzlasti nekteri Radgončani brusili so po Dunaju in Gradcu večkrat podplate, ter se priklanjali ministrom, raznim „direktorjem“ in bogatinom, naj postavijo železnico, kakor jo Radgončani želé, — t. j. naj potegnejo eno črto od Radgone v Ptuj, in drugo od Radgone v Lipnico. — Tako so želeli in delali nekteri gospodje visoke glave, trdé, da se godi vse le na korist in v imenu celega mesta in okolice. A dobro so jo naleteli! Zviti Ljutomeržani pripeljejo se neki den, ter pobirajo od hiše do hiše po Radgoni podpise za peticijo, ki prosi železnice od Radgone ne v Ptuj, marveč v Ljutomer, in drugo črto iz Radgone ne v Lipnico, marveč v Maribor. In glejte — ujeli so zviti tržanje veliko večino mestjanov v svojo kletko, — in tako so Radgončani dobro speljali svoje prejšnje „zaupne može“ na led. Spomnili so se namreč sčasom bili, da jih mnogo v Ljutomerski okolici ima vinograde, ter djali: bolje da nas vozi v trgatev žvižgajoči lukamatija, ko naša medla ključeta. Mi imamo razlog, se tega slednjega sklepa Radgončanov le veseliti, in pritrjujemo v vsem gosp. K., ki je nedavno v „Narodu“ s tehtnimi dokazi črto Radgona-Ljutomer-Varaždin zagovarjal. Tako bo nova železnica nam in Hrvatom, tržnim in vojaškim zahtevam zadostovala. Prebivalci „slovenskih goric“ dobijo zdatno odškodovanje v črti Radgona — Maribor, ktera po stavbi prve ne more izostati. Naj bi še slovenske vesi na murskem polju zdaj k svojemu pridu povzdignile glas! —

Mejo proti Ogerski imamo še vedno zaprto. Tisoče in tisoče forintov stojijo goste straže deželo, in vendar se ne ve, po katerem kraju ogerske dežele neki živinska kuga hodi. Trdijo nam popotniki od ondot, da je že davno ni več! — Vse kliče, naj bi se šla reč pozvedovat, in ako se ne najde nevarnost več, naj bi nam mejo odprli, kajti že nas tlači v vsem živežu buđa dragina. — Kakor drugej, začeli so tudi tukaj uradniki, — se ve da na povelje od vlade, nadlegovati kmete zaradi podpisovanja prošenj na cesarja. Rojaki — ne dajte se ugnati v kozji rog, naj vam pridejo brkasti gospodje s sladko ali ostro besedo, — do cesarja, očeta vseh podložnikov, se s prošnjo obrniti, ima pravico vsak državljan! — Vzlasti vi, ki se vam grozijo v Lj.—, pomnite si, da se zajčkov nikdo ne boji, če ne — žabe!

Stoperce 26. febr. Znamenje še zmiraj dobrega keršanskega duhá je, da se po naši slovenski domovini vedno bolj vnema gorečnost, lepšati hiše božje. Naj stopi kdo u katerokoli cerkev, kmalu zagleda, da je marsikaj starega popravljenega in marsikaj novega napravljenega. Prav tako kažemo svetu v djanji, da še ni tako kakor bi

verski nasprotniki radi imeli. Tudi v naši romantični stoperški dolinici pod donačko goro se namerjava delati za povekšanje in lepšanje farne cerkve. Dobri farmani, kteri so v enem letu brez briča po prostovoljnih darovih lep znesek denarja zložili za naj večje potrebe pri cerkvi, farovžu in šoli, hočejo še tudi farno cerkev sv. Antona, puščavnika vso prenarediti in ponoviti. Tu sem ne le domači, temuč tudi sosedni Dravinčani in bližnji dravski poljanci in drugi sosedji radi prihajajo k sv. Antonu ter ga kot priprošnjika zoper kužne bolezni posebno častijo. Navdušila je farane posebno blagosrénost Njih Veličanstva, presvitlega cesarja Ferdinanda, kteri so za stoperško cerkev darovali 400 goldinarjev. Veselo in srčno kakor šolarji pri slovesni sv. meši na dan sv. Matije želé in kličejo vsi hvaležni stoperški farmani: „Še dolgo let nam Bog ohrani Ferdinanda milega!“

Za poduk in kratek čas.

Slovenskim mladenčem v resen poduk

2. Solnčna stran.

„Branje dobrih knjig oblaži sree, in prežane vso divjost in razuzdanost“. Ovid.

Vesela prikazen je, da se slovenski fantje vedno bolje pečajo z branjem podučnih slovenskih knjig in časnikov. — Nedavno pride k pisatelju vincarsk fant in vpraša, če bi še zamogel k Mohorski družbi pristopiti; „bral sem“, pravi, „nektere bukve Mohorske družbe, in se mi silo dopadejo, zato pa bi si jih rad naročil?“ Plačal je potem 1 gold. in je za latos kot družbenik vpisan.

Pri sv. Jurju na Goričkem, kder je dozdej vse pospano bilo, fanti preradi prebirajo „Slov. Gospodar“ in si ga sami naročajo. Tako je storil priden mladenec F. K.; prosil je svojega očeta, da bi mu ob novem letu „Slov. Gospodar“ naročili, pa oče mu odgovorijo: „Za mohorsko družbo bom že dal, za časnik pa ne“. Fant gre in poišče v svoji hranilnici, kar si je bil med letom pridelal, da očetu 3 gld. in prosi, da mu „Gosp.“ za celo leto naročijo, rekoč: „Boljše je, da ob nedeljah doma list preberam, kakor da bi po slabih potih hodil ali po krčmah denar zapravljaj“. — Tako je prav.

Na noge, dragi mladenči slovenski! prebirajte radi dobre slovenske knjige in podučne časnike, da si bote oblažili sree in um zbištrili. Za Vas se trudijo blagi rodoljubi slovenski, da bi Vam boljše prihodnost priborili. Čas naprej hiti kot brzi vir; če zdaj zanemarite uriti se v lepih vedah, ter si priskrbeti učenosti svojemu stanu primerne, se potem lahko zgodi, da se Vašega lepega očetovega doma tujec poloti, Vi pa se boste prepozno solzili po zgubljeni domačiji. Vaši očetje niso imeli toliko lepe prilike kakor je